

Нурғалиева Муршида Елубаевнаның бD010300 – «Педагогика және психология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алу үшін «Студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру үдерісінде өздік жұмысты ұйымдастырудың педагогикалық шарттары» тақырыбы бойынша ұсынылған диссертациялық жұмысының

АНДАТПАСЫ

Зерттеудің өзектілігі. Жоғары оқу орнында студенттердің ғылыми-біліми дүниетанымын арттыру үдерісінде инновациялық технологиямен олардың жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, өздік жұмыстарын толыққанды орындай алуына қатысты мемлекеттің, ҚР Білім және ғылым министрлігі тарапынан жарық көрген құжаттар біздің, оқытушы-профессорлар құрамының кәсіби басымдығының негізі.

Қазіргі кезде егемен елімізде білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік білім беру кеңістігіне еруге бағыт алуда. Бұл оқу-тәрбие үдерісіндегі елеулі өзгерістерге байланысты болуда. Себебі, білім беру парадигмасы өзгерді, білім берудің мазмұны жаңарып, жаңа көзқарас, жаңаша қарым-қатынас пайда болуда. Келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде оқытушы-профессорлар құрамының инновациялық іс-әрекетінің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеруі – маңызды мәселелердің бірі.

Еліміз тәуелсіздік мәртебесіне ие болғаннан бері ЖОО-да білім берудің мәні тоталитарлық кеңістіктегі тағылымдар мен тәжірибелік жұмыстардың мазмұны мүлдем өзгерді. Бұл орайда, білімденудің технологиялары жан-жақты қарастырылып, 90-шы жылдардан 2000 жылдардың орта шеніне дейін «педагогикалық технология» басымдықта болып келсе, 2000-шы жылдың ортасынан былай бүгінгі күнге дейін білімденудің «инновациялық технологиялары» жүйе ретінде отандық, ТМД, шетелдік ғалымдардың зерттеу нысанына айналып отыр.

Бүгінгі таңда қоғам сұранымына және оның өзгерістеріне бейімделуі мен жасампаз саналы ұстанымы бар шығармашылық, ұтқыр тұлға болуына жол ашар нысан – өздігінен білім игеру.

Жеке қасиеттерінің ішінде болашақ мамандардың әр түрлі көздерден білім алу, алынған ақпаратты жүйелеу, нақты өндірістік жағдайға баға беру қабілеттері мен біліктерінің кез келген нысаннан зерделей алуы. Мұндай іскерлікті арттыру студенттердің тәжірибелік сабақтарға қатысуы, бақылау тапсырмалары мен тестілерді орындау, курстық және дипломдық жұмыстарды жазу арқылы барлық оқу кезеңінде жүргізіледі.

Мұндай іс-әрекет студенттердің өздік білім алу дағдыларының дамуына тікелей байланысты, сондықтан қажетті біліктілік деңгейіне қол жеткізу көбінесе оқу үрдісінде студенттердің өздік жұмысы рөлінің, оқытушы-профессорлар құрамының білім алушыларда өздік жұмыс істеу дағдысын ұштау және жауапкершілігінің артуымен, олардың кәсіби өсуін ынталандырумен, шығармашылық белсенділік пен бастамашылыққа тәрбиелеумен анықталады.

Қазіргі кездегі ЖОО-ы, педагогикалық ұжымдары ұсынылып отырған көпнұсқалыққа байланысты өздерінің қалауына сәйкес кез келген үлгі бойынша қызмет етуіне мүмкіндік алды. Бұл бағытта білім берудің әр түрлі нұсқадағы мазмұны, құрылымы, ғылымға және тәжірибеге негізделген жаңа идеялар, қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар бар. Сондықтан инновациялық технологияларын оқу мазмұны мен студенттердің жас және психологиялық ерекшеліктеріне орай тандап, тәжірибеде сынап қараудың маңызы зор. Қазіргі білім беру саласындағы оқытудың озық технологияларын меңгермейінше, функционалды сауаттылығы талапқа сай, жан-жақты маман болу мүмкін емес. Қазіргі заманғы инновациялық технологияны меңгеру оқытушы-профессорлар құрамының интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік, рухани, азаматтық және басқа да көптеген адами келбетінің өркендеуіне игі әсерін тигізеді, өзінің ішкі ой-парасатын ұдайы ілгерілетіп, оқулықтан, білімнен тәрбиелігі бар тұтас нысан.

Бүгінгі таңда елімізде «Интеллектуалды ұлт-2020» ұлттық бағдарламасы жүзеге асырылуда, оның бастамашысы ҚР тұңғыш президенті Н.Ә. Назарбаев 2008 жылы 30 қаңтарда «Болашақ» стипендиаттарының форумында «Қазақстанда интеллектуалды ұлт қалыптастыру қажет» деген асқақ идея ұсынды, сондай-ақ, Қазақстанды бәсекеге қабілетті адамдық капиталы бар мемлекетке айналдыру» деп, нақтылаған болатын. Сөйтіп, Ұлт көшбасшысы еліміздегі интеллектуалды ұлт қалыптасуының үш құрамдас бөліктерін атап көрсетті: 1) білім беру жүйесін инновациялық даму жолына түсіру, яғни интеллектуалдық білім беру; 2) инновациялық төңкеріс жасау, ақпараттық инновациялық технологиялар паркін қалыптастыру; 3) жастарға рухани тәлім-тәрбие беру, ұлттық болмысымызды сақтай отырып жаңғыру. Бұл идея өз өзектілігін осы күнге дейін жоғалтқан жоқ. Білім беру саласының осы ұсынылып отырған үш бағытта дамуы білімалушылардың өздік көзқарасы қалыптасқан тұлға болып қалыптасуына негіз салады.

Жоғарыда айтылған мәселелерге отандық, ТМД елдерінің және шетелдік психологиялық-педагогикалық зерттеулер арналған. Жалпы жоғары оқу орындағы оқу-тәрбие үдерісін ұйымдастыру мәселесі көптеген ғалымдардың назарында болған.

Кәсіптік білім беру теориясы мен практикасының тұжырымдамалық негіздері О.А. Абдуллина, А.Б. Абибулаева, С.И. Архангельский, А.Ж. Аплашова, Е.И. Бурдина, В.П. Голованов, Е. Жұматаева, А.А. Молдажанова, А.А. Кудышева, В.В. Краевский, Н.Э. Пфейфер, М.Н. Сарыбеков, В.А. Слостенин, Н.Ю. Фоминых, Н.Д. Хмель, Л.А. Шкутина және т.б. зерттеушілердің жұмыстарында көрсетілген.

Қазақстанның дамуындағы жаңа жағдайлар жоғары кәсіптік білім жүйесінің алдына жаңа басымдықтар мен міндеттерді қойып отыр. Ол халықаралық білім беру стандарттарына сай келуді қамтамасыз ету үшін білім беру үдерісін ұйымдастыру мен мазмұнына жаңа шешімдер жасауды талап етеді. Жоғары оқу орындарында мамандарды кәсіби даярлаудың теориялық, ғылыми, дидактикалық, әдістемелік негіздері және олардың кәсіби даярлығын қалыптастыру мәселелері Ш.А. Абдраман, Р.И Бурганова, К.М. Беркімбаев, Б.Т.

Кенжебеков, Б.Г. Сарсенбаева, М. Кұрманов, М.С. Мәлібекова, Г.Ж. Меңлібекова, О.Ү. Мұсабеков, Ы.А. Нәби, Г.К. Нұртаева, О. Сыздықов, Ш.Т. Таубаева, А.Н. Тесленко еңбектерінде зерттелген.

Сонымен бірге, жоғары оқу орнында педагогтардың кәсіби дайындығының психологиялық негіздері, оқыту үрдісінің психологиялық астарлары, тұлғаның қалыптасуындағы субъектілік мәселелерін Л.С. Выготский, А.Н. Леонтьев, Р.С. Немов, С.Л. Рубинштейн және отандық психологтардың еңбектерінде Ж. Аймауытов, С.М. Джакупов, Қ.Б. Жарықбаев, Ж.И. Намазбаева, Х.Т. Шеръязданова қарастырған.

Кредиттік оқыту жүйесін теориялық және ғылыми-қолданбалы бағыт тұрғысынан зерттеген Н. Асанов, А. Атыханов, Г.К. Ахметова, С.Б. Әбдіғаппарова, Ж.А. Күлекеев, С.Ә. Әбдіманапов, Ж.Д. Дадабаев, А.А. Құсаинов, В. Чистохвалов, А. Чучалин және басқа да зерттеушілер бұл жүйенің негізгі ұғымдары мен ережелерін айқындап, кредиттік технологияның жоғары мектеп тәжірибесіне ендірілуіне үлкен үлес қосты. Авторлар бұл жүйенің оқу уақытын ұтымды пайдалану, оқу үдерісінде жаңа педагогикалық технологиялар қолдану, оқыту сапасын арттыру сияқты мәселелерді қойып отырғанын көрсете отырып, болашақ маманның кәсіби біліктілігін қалыптастыруда өздік жұмыстың алатын орны ерекше екендігін дәлелдеген.

Кредиттік оқыту жүйесінде білім алушылардың өздік жұмысы оқу бағдарламасының барлық көлемінің үштен екі бөлігін құрайды. Болашақ мамандардың өздік жұмысының тиімді ұйымдастырылуы, олардың кәсіби даярлығын қалыптастыруға әсер етеді. Ол еңбек нарығында әріптестерімен бәсекелесе алатын, тосын жағдайда жауапты шешім қабылдап, шығармашылық әрекет жасай алатын, білімдері мен біліктіліктері әлемдік стандартқа сай мамандарды даярлауға алғы шарт болады. Сондықтан кредиттік оқыту жүйесінде студенттердің өздік жұмысы тиімді ұйымдастыру мәселесі, онда бірегейлік пен жүйеліліктің болуы көкейкесті болып отыр.

Инновациялық технологиялардың ішкі құрылым-жүйесінің заңдылықтарын, тапсырма топтамаларының стандарт талаптарына сәйкестігін, оқулықтардағы біліми-ғылыми нысаналардың тереңдігін саралау үдерісін жан-жақты зерттеген А.Т. Абдухаирова, Н.А. Адельбаева, К.Л. Гончарова, С.К. Исаева, К.Б. Сматова, Г.К. Нурмұханбетова, Н.К. Рядина, Р.К. Толеубекова, К.А.Тлеубергенова, С.Р. Худиева.

Білім меңгерту кеңістігінде әрбір білім алушы тұлғаның интеллектуалды әлеуетінің алға ілгерілеу үдерісін үздіксіз өркендетуіне көмек берерлік амалдар мен тәсілдердің нұсқалы тұрғыда саралануына және оның қорлануына түрткі жасар тірек көздерін айқындап берген зерттеушілер: Г.М. Храпченков, К.К. Құнантаева, А.Н. Илиясова және т.б., жоғары білім беру жүйесінің қалыптасуы мен дамуы, білім мазмұны үрдісін ұйымдастыру мәселелері Т.С. Садықов, М.Ә. Құдайқұлов, Т.С. Сабыров, Е. Жұматаева және т.б., тұтас педагогикалық үрдістің теориясы мен практикасы Н.Д. Хмель, А.А. Бейсенбаева, С.Т. Каргин және т.б; мұғалімдердің шығармашылық әлеуетін дамыту Е.И. Бурдина, Б.А. Тұрғынбаева, зерттеушілік мәдениет, тұлға капиталы Ш.Т. Таубаева, ұлттық

тәрбие беру негізінде жеке тұлғаның жан-жақты дамуы Қ.Б. Жарықбаев, С.Қ. Қалиев, С.А. Ұзақбаева, Қ.Қ. Шалғынбаева және т.б.

Жоғары оқу орындарында білім беру мәселесіне арналған шетелдік зерттеулерде студенттердің өздік жұмысы жоғары кәсіби білімнің ажырамас компоненті ретінде қарастырылады. Мәселен, Э. Кимонен, Р. Невалайнен студенттердің өздік жұмысы мен белсенді оқуды заманауи адамдарға ең қажетті құзыреттіліктерді бере алатын оқыту формалары деп есептейді. Түбегейлі және жылдам өзгеріп тұратын қоғамда өмір сүретін тұлғалар өмір бойы өздігінен жаңа білім игеруге қабілетті болуы тиіс. Өздік жұмыс – студенттің жаңа жағдайға бейімделіп, өзгеріп тұруға дайын болуының бірден-бір құралы.

Шетелдік психологиялық-педагогикалық зерттеулерде Л. Дэйм, Л. Карлссон, Д. Литлл, Х. Холек өздік жұмыс пен белсенді оқудың беретін нәтижелеріне қатысты көзқарас мынадай: оқыту үдерісіндегі дербестік білімалушының өз оқу іс-әрекетіне жауапкершілікті өз мойнына алу қабілеттілігін арттырады және оның өмірде саналы таңдау жасауға дайындығын қалыптастырып дамытады.

Жоғарыдағы зерттеушілердің еңбектерін талдау барысында біздер технологиялар мен әдістемелік іс-әрекеттердің бірқатар тиімді, нәтижеге бағдарланған сан алуан түрлерінің бүгінгі білім меңгеру үдерісіне де тигізер пайдасы зор.

Дегенмен, аталып отырған еңбектердегі тұжырымдарда саралау мен даралау тұрғысында қарастырсақ, әр индивидтің табиғи өзіне ғана тән перцептивті қабылдауын ескеріп, соған сәйкес білім беру нысаны тапсырма ретінде берілуі жете зерделенбегені байқалды. Салдарынан әрбір студент өзінің тұлғалық болмысындағы басымдыққа білім мазмұнын өркендетудің әдіс-тәсілдерін, жолдарын, амалдарын, құралдарын таңдаулары жайлы қам жасамау әлі де болсын жетімсіз.

Айтылып өткен кемшіліктерді жою, студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыруда өздік жұмысты тиімді ұйымдастыру қажеттілігі мен педагогикалық теория мен практикада осы мәселенің әзірлегені жеткіліксіз екеніне көз жеткізіп, төмендегі **қарама-қайшылықтарды** анықтадық:

- педагогикалық технологияның ұжымдық ойлау әрекеті басымдықта болып, жоғары оқу орындарының студенттердің интеллектуалды әлеуетін қамтамасыз ететін өздік жұмысының теориялық тұрғыда жете қарастырылмауы;

- жоғары оқу орындарының студенттердің өздік жұмысын орындалу барысында кредиттік технология талабымен өткізу мақсаты мен құрылымының сараланбауы;

- жоғары оқу орындарының студенттердің өздік жұмыстарын нәтижеге бағдарлануының педагогикалық шарттары толыққанды құрылмауы.

Мұның барлығы бізге өздік жұмысты ұйымдастыру барысында студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыруды қамтамасыз етіп, педагогикалық шарттарын анықтауға негіз болатын **зерттеудің проблемасын** тұжырымдауға мүмкіндік береді.

Қарастырып отырған проблеманың өзектілігі, оның теория және практика жүзінде жеткілікті зерттелмеуі және зерттеу проблемасын шешу мақсаты тақырыпты «**Студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру үдерісінде өздік жұмысты ұйымдастырудың педагогикалық шарттары**» деп алуға негіз болды.

Зерттеудің мақсаты: студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру үшін өздік жұмысты ұйымдастыруда пайдаланылатын педагогикалық шарттарын анықтау мен оны эксперименттен өткізу.

Зерттеудің объектісі: ЖОО-дағы студенттердің өздік жұмысының үдерісі.

Зерттеудің пәні: студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру үшін өздік жұмысты ұйымдастыру және оны жүзеге асырудың педагогикалық шарттары.

Зерттеудің болжамы: егер студенттердің интеллектуалды әлеуетін қамтамасыз ететін өздік жұмысының мәні мен мазмұны теориялық тұрғыда негізделсе, олардың интеллектуалды әлеуеті арттыру үдерісінің мақсаты мен құрылымы сараланса және өздік жұмыстарды нәтижеге бағдарлаудың педагогикалық шарттары құрылса, онда студенттердің интеллектуалды әлеуеті артып, өздік жұмысының орындауы күннен күнге өркендеуіне мүмкіндік алады, өйткені студент өздік жұмысы арқылы білім мен ғылым игеруге ынтасы басымдықта келеді.

Зерттеудің қойылған мақсаты мен пәні, жасалынған болжамына сәйкес **зерттеудің міндеттері** анықталды:

1 Студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыруды оқу үдерісінде қамтамасыз ететін өздік жұмысының мәні мен мазмұнын теориялық негіздеу;

2 Студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру үдерісінің мақсаты мен құрылымын саралау;

3 Студенттердің өздік жұмыстарын нәтижеге бағдарлаудың педагогикалық шарттарын құру;

4 Студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру үдерісінде өздік жұмысты ұйымдастыру моделін әзірлеу;

5 Жоғары мектептің қазіргі білім беру үдерісінде студенттердің өздік жұмысын өркендету факторларын анықтау;

6 Студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру үдерісінде өздік жұмысты өркендетудің әдістемесін жасау және оның тиімділігін эксперимент арқылы тексеру.

Зерттеудің жетекші идеясы студенттердің өздік жұмыстарын жаңа ақпараттық технологиялар негізінде ұйымдастыру әлеуметті-белсенді, бәсекелесуге барынша қабілетті, құзыретті түрде кемелденген, дербес тұлғаны қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Зерттеудің теориялық және әдіснамалық негізін құрайтын теориялар:

- құзыреттілік тәсіл (С.Ф. Анисимов, В.И. Байденко, Е.В. Бондаревская, Н.А. Гришанова, В.Н. Куницина, А.К. Маркова және т.б.);

- тұлғалық-іс-әрекеттік тәсіл (Л.С. Выготский, П.Я. Гальперин, А.Н. Леонтьев, С.М. Джакупов, З.Б. Мадалиева, С.Л. Рубинштейн және т.б.);

- жүйелілік тәсіл (И.В. Блауберг, А.А. Булатбаева, В.П. Давыдов, П.И. Образцов, В.Н. Садовский және т.б.);

- гуманистік тәсіл (Я.А. Коменский, П.Ф. Каптерев, Л.Н. Толстой, К.Д. Ушинский және т.б.);

- жоғары кәсіптік білім берудің заманауи теориялары мен тұжырымдамалары (О.А. Абдуллина, С.И. Архангельский, В.А. Слостенин және т.б.);

- тұтас педагогикалық үдеріс теориясы (Ю.К. Бабанский, Н.Д. Хмель және т.б.);

- жеке тұлғаның өздік жұмысының қажетсіну уәжінің компонентін қалыптастыру тұжырымдамасы (А.В. Батаршев, Р.М. Гаранина, Н.Ф. Талызина және т.б.);

- тұлғаның танымдық іс-әрекеттері мен интеллектуалды теориялары М.А. Холодная, Д.Б. Богоявленская және т.б.).

Зерттеу әдістері. Зерттеу мәселесі бойынша ғылыми психологиялық-педагогикалық әдебиеттерді теориялық талдау; зерттеу мәселесі бойынша заңнамалық және нормативтік құжаттарды оқу және талдау; моделдеу; педагогикалық тәжірибені талдау және қорыту; сауалнама әдістері (әңгімелесу, сауалнама жүргізу, сұхбат жүргізу); бақылау; студенттердің қызмет өнімдерін талдау; эксперимент, эксперименттік мәліметтерді өңдеу бойынша математикалық статистика әдістері.

Зерттеу базасы: С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті, Павлодар мемлекеттік педагогикалық университеті, Инновациялық Еуразия университеті, А. Кулешов атындағы Могилев мемлекеттік университеті (Беларусь Республикасы).

Зерттеудің негізгі кезеңдері:

Бірінші кезеңде (2016-2017 жж.) шетелдік және отандық авторларды зерттеу мәселесі бойынша психологиялық-педагогикалық әдебиетке теориялық талдау жүргізілді, зерттеудің ғылыми-ұғымдық аппараты анықталды, зерттеу проблемасының қазіргі жағдайы зерттелді, студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру үдерісінде өздік жұмысты ұйымдастырудың теориялық моделі әзірленді және ғылыми негізделген, диагностикалық құралдар дайындалды.

Екінші кезеңде (2017-2018 жж.) тәжірибелік-эксперименттік жұмыстың мазмұны анықталды, тәжірибелік-эксперименталды жұмыс барысында студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру үдерісінде өздік жұмысты ұйымдастыру моделі іске асырылды.

Үшінші кезеңде (2018-2019 жж.) әзірленген модельдің тиімділігіне талдау жүргізілді, математикалық өңдеу жасалынды, алынған нәтижелерді жинақтау және жүйелеу жүзеге асырылды, қорытындылар жасалды, зерттеу нәтижесінде алынған материалдар диссертациялық жұмыс түрінде ресімделді.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы:

- студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыруды оқу үдерісінде камтамасыз ететін өздік жұмысының мәні мен мазмұнын теориялық негізделді;
- студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру үдерісінің мақсаты мен құрылымы сараланды;
- студенттердің өздік жұмыстарын нәтижеге бағдарлаудың педагогикалық шарттары құрылды;
- студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру үдерісінде өздік жұмысты ұйымдастыру моделі әзірленді;
- жоғары мектептің қазіргі білім беру үдерісінде студенттердің өздік жұмысын өркендету факторлары анықталды;
- студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру үдерісінде өздік жұмысты өркендетудің әдістемесі жасалынып, оның тиімділігі эксперимент арқылы тексерілді.

Зерттеудің теориялық маңыздылығы студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру барысында өздік жұмысты ұйымдастыру туралы ғылыми түсініктерді кеңейту, студенттердің өздік жұмысын ұйымдастырудың теориялық моделін жасау болып табылады.

Зерттеудің практикалық маңыздылығы студенттердің өздік жұмысын өркендету әдістемесін әзірлеу; студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру барысында өздік жұмысты ұйымдастыру деңгейін бағалау үшін диагностикалық құралдарды таңдау; студенттердің өздік жұмысын ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсыныстарды жасау; «Психология (көшбасшылық) пәні бойынша студенттердің өздік жұмыстарын ұйымдастыру» атты электрондық оқу құралы әзірленіп, С. Торайғыров атындағы ПМУ тәжірибесіне ендіру (Авторлық құқықпен қорғалған объектілерге құқықтардың мемлекеттік тізілімге мәліметтерді енгізу туралы куәлік, 2019 жылғы 9 сәуір № 2733) болып табылады.

Қорғауға ұсынылатын қағидалар:

- 1 Студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыруды оқу үдерісінде камтамасыз ететін өздік жұмысының мәні мен мазмұнының теориялық негіздері;
- 2 Студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру үдерісінің мақсаты мен құрылымы;
- 3 Студенттердің өздік жұмыстарын нәтижеге бағдарлаудың педагогикалық шарттары;
- 4 Студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру үдерісінде өздік жұмысты ұйымдастыру моделі;
- 5 Жоғары мектептің қазіргі білім беру үдерісінде студенттердің өздік жұмысын өркендету факторлары;
- 6 Ұсынылған модельдің тиімділігін растайтын тәжірибелік-эксперименттік жұмыстың нәтижелері.

Зерттеу нәтижелерінің дәлелділігі мен негізділігі автордың бастапқы әдіснамалық және теориялық ұстанымдарымен, зерттеудің теориялық және эмпирикалық әдістерінің жиынтықтарын пайдаланумен, зерттеуде қойылған міндеттерге, ішкі сапалықпен және зерттеу логикасының қарама-қайшы

еместігімен; алынған тәжірибелік-эксперименталды нәтижелердің математикалық статистика әдістерімен өңделуімен; зерттеу болжамын оның нәтижелерімен растаумен байланысты.

Зерттеу нәтижелерін апробациялау және енгізу: халықаралық ғылыми-практикалық конференцияларда (Украина, 2017 ж.; Қазақстан, 2017-2019 жж.; Болгария, 2018 ж.; Япония, 2018 ж.; Беларусь, 2018 ж.) – 7 жарияланым; ҚР Білім және ғылым министрлігінің Білім және Ғылым саласындағы бақылау Комитеті ұсынған журналдарда (С. Торайғыров атындағы «ПМУ хабаршысы», «Педагогикалық» сериясы (2016 ж., 2017 ж., 2019 ж.); Абай атындағы ҚазҰПУ Хабаршы журналының «Педагогика ғылымдары» сериясы 2018 ж.) – 5 жарияланым; нөлдік емес импакт-факторы бар халықаралық журналда ақпараттық базасына (Scopus базасы) тіркелген шетел журналында жарыққа шыққан ғылыми мақала (Венесуэла, 2018) – 1 жарияланым; «Студенттердің өздік жұмысын ұйымдастыру» әдістемелік ұсыныстар; «Психология (көшбасшылық) пәні бойынша студенттердің өздік жұмыстарын ұйымдастыру» электрондық оқу құралы ұсынылған.

Жұмыстың көлемі мен құрылымы: диссертациялық жұмыстың құрымына негізгі бет, нормативтік сілтемелер, анықтамалар, белгілеулер мен қысқартулар, кіріспе, үш бөлім, қорытынды, пайдаланылған әдебиеттер тізімі және қосымшалар кіреді.

Кіріспеде зерттеудің ғылыми аппараты, тақырыптың көкейкестілігі, зерттеу жұмысының мақсаты, пәні, нысаны, болжамы мен міндеттері, әдіснамалық негіздері, жетекші идеясы, зерттеу әдістері мен кезеңдері, зерттеудің ғылыми жаңалығы, теориялық және практикалық маңыздылығы, қорғауға ұсынылатын қағидалары, зерттеу нәтижелерінің дәлелділігі мен негізділігі, зерттеу нәтижелерінің апробациялауы баяндалады.

«Интеллектуалды әлеуетті арттыру үдерісінде студенттердің өздік жұмысын ұйымдастырудың теориялық негіздері» атты бірінші бөлімінде қазіргі жоғары оқу орындарындағы білім берудің Қазақстандағы және әлемдік тәжірибедегі даму беталыстарына тарихи-педагогикалық талдау жасалып, студенттердің өздік жұмыстарындағы күзіреттілік-іс-әрекеттік теориялары жан-жақты қарастырылып, теориялық-әдіснамалық түрде дәлелденді; зерттеудің проблемалық мәселелерін анықтау мақсатында қазіргі ғылыми білімдегі «интеллектуалды әлеуетті арттыру үдерісінде студенттердің өздік жұмысын ұйымдастыру» ұғымдарына берілетін анықтамаға талдау жасалынып, оның педагогикалық мәні нақтыланды.

«Өздік жұмысты ұйымдастыру барысында студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттырудың педагогикалық шарттарын өркендету» атты екінші бөлімінде зерттеу міндеттерін шешуде оқыту үдерісінде өздік жұмыстар арқылы студенттердің интеллектуалды әлеуеттерін арттырудың педагогикалық шарттары анықталып, студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру үдерісінде өздік жұмысты ұйымдастырудың теориялық моделі құрылып, ғылыми тұрғыда негізделді.

«Интеллектуалды әлеуетті арттыру үдерісінде студенттердің өздік жұмысын ұйымдастыру бойынша тәжірибелік-эксперименталды жұмыс»

атты үшінші бөлімінде тәжірибелік-эксперименталды жұмыстың нәтижелері келтірілген: қолданылған диагностикалық құралдар сипатталған, зерттеудің анықтаушы кезеңінің нәтижелері ұсынылған, қалыптастырушы эксперименттің логикасы ашылды, зерттеудің қорытынды кезеңінің нәтижелері баяндалған және талданды.

Қорытындыда жүргізілген зерттеудің әр бөлімі бойынша теориялық және практикалық нәтижелері қорытылып, тәжірибелік-эксперименттік жұмыстың көрінісі орын тапты.

Қосымшаларда зерттеудің практикалық материалдары ұсынылды.